

A L G E M E E N B E S T U U R

Vergadering d.d. : 6 juli 2011

Agendapunt: -

Onderwerp : Waterbodembeleidsplan 2011-2016

KORTE SAMENVATTING:

Het huidige Baggerbeleidsplan 2003-2013 voldoet niet meer aan de nieuwe wetgeving (waterwet en besluit bodemkwaliteit). De veranderingen in wetgeving maken het noodzakelijk dat wij onze rol en taak opnieuw beschrijven. Nieuw is ook de rol van Bevoegd Gezag met betrekking tot waterbodems.

In het Waterbodembeleidsplan 2011-2016 (verder te noemen: Waterbodembeleidsplan) en het uitvoeringsprogramma Baggeren 2011-2016 waterschap Noorderzijlvest (verder te noemen: Uitvoeringsprogramma) is beschreven hoe het waterschap de komende jaren zijn rol en taak t.a.v. waterbodems in het regionale watersysteem invult. Het waterbodembeleidsplan is in gezamenlijkheid met het waterschap Hunze en Aa's tot stand gekomen. Inhoudelijk is het voorgestelde beleid van de waterschappen gelijk.

In het uitvoeringprogramma is de werkwijze en de programmering van de baggerwerken voor ons waterschap opgenomen. Aandacht is besteed aan zowel het "projectmatig" baggeren als aan het onderhoudsbaggeren door onze eigen dienst ("regulier baggeren"). Jaarlijks zal conform de huidige werkwijze tenminste 180 kilometer hoofdwatgang en circa 20 kilometer boezemwatgang gebaggerd moeten worden. Het uitvoeringsprogramma kan zoals nu wordt ingeschat binnen de bestaande jaarlijkse budgetten worden uitgevoerd. De personele en materiële middelen als ook de budgetten (exploitatie en investeringen) zullen hiervoor tenminste gehandhaafd moeten blijven. Afhankelijke van de complexiteit van baggerwerken kan extra budget nodig zijn, bijvoorbeeld wanneer er depotruimte nodig is.

Om transparant en open naar onze omgeving te zijn, zijn de ontwerp plannen na besluitvorming door het DB ter inzage gelegd volgens de Algemene Wet Bestuursrecht. De ter inzage termijn is afgerond. Er is één zienswijze binnengekomen van LTO Noord. De zienswijze betreft de schaderegeling bij baggerwerkzaamheden. De reactienota is opgenomen als bijlage bij dit voorstel.

VOORSTEL / ADVIES:

Wij stellen u voor om het ontwerp Waterbeleidsplan 2011-2016 en het ontwerp Uitvoeringsprogramma Baggeren (2011-2016) waterschap Noorderzijlvest conform vast te stellen.

Het waterbodembeleidsplan en het uitvoeringsprogramma liggen ter inzage bij [REDACTED]

BIJLAGE(N):

- Reactienota zienswijzen
- Uitvoeringsprogramma, tabel 2.2. Overzicht planning baggerprojecten 2011-2016
- Uitvoeringsprogramma, tabel 2.3. Overzicht uitgevoerde baggerprojecten 1999-2010
- Inhoudsopgave Waterbodembeleidsplan

Groningen, januari 2010

Het Dagelijks Bestuur van het
waterschap Noorderzijlvest:

ir. H. VAN 'T LAND, dijkgraaf

drs. C.A. TOMSON, secretaris

Inleiding

Welke taken en bevoegdheden gelden er bij waterbodembeheer? Waarom en wanneer dient er gebaggerd te worden? Waar dient bij het voorbereiden en uitvoeren van baggerwerk rekening mee te worden gehouden? Wat kan en mag er met vrijkomende baggerspecie?

De antwoorden op bovenstaande vragen zijn van belang om onze verantwoordelijkheid voor een goed functionerend (regionaal) watersysteem in te vullen. Deze verantwoordelijkheid resulteert in diverse taken en verplichtingen, die mede afhankelijk zijn van de geldende wet- en regelgeving. De wet- en regelgeving is de afgelopen jaren sterk veranderd. Deze veranderingen hebben invloed op de wijze van omgaan met waterbodems. Centraal staat nu een *gebiedsgerichte benadering*¹⁾. Het huidige Baggerbeleidsplan Noorderzijlvest 2003-2013 is voor zowel wet en regelgeving alsook voor wat betreft de voortgang en uitvoering van baggerprojecten niet meer actueel. In samenwerking met waterschap Hunze en Aa's is daarom nieuw beleid uitgewerkt.

Wettelijke kaders en regelgeving*Besluit Bodemkwaliteit*

Met het Besluit bodemkwaliteit uit 2008 is het bodembeleid in ons land gewijzigd: van een gevalsgerichte en locatie specifieke benadering is het gebiedsgericht en oplossingsgericht geworden. De gewenste (water)bodemkwaliteit wordt nu beoordeeld vanuit de bestaande en toekomstige gebiedsfuncties. Het toepassen van bagger en grond wordt dus niet meer getoetst uitsluitend op de kwaliteit, maar er wordt gekeken naar de mogelijkheden voor verwerking en toepassing.

Waterwet

De Waterwet uit 2009 gaat evenals het Besluit Bodemkwaliteit ook uit van het principe van de gebiedsgerichte benadering. De watersystemen moeten voldoen aan de chemische en ecologische kwaliteit en de maatschappelijke functies vervullen. De waterbodem is daarbij een belangrijk onderdeel, omdat het baggerslib invloed kan hebben op de waterkwaliteit en de vervulling van de functies.

Verontreinigde waterbodems zijn als onderdeel van het watersysteem ook ondergebracht in de Waterwet. Werden tot 2009 waterbodems 'gesaneerd', nu wordt de verontreiniging in principe teruggebracht totdat ze niet meer nadelig is voor de gebiedskwaliteit. Kosteneffectiviteit en maatschappelijke relevantie spelen hierbij een belangrijke rol. Om te toetsen aan de gewenste gebiedskwaliteit heeft het Ministerie van Infrastructuur en Milieu een nieuw toetsingskader opgesteld.

Met deze nieuwe wetgeving zijn wij niet meer alleen 'uitvoerders', maar hebben wij nu ook de rol van het bevoegd gezag voor de waterbodems van het regionale watersysteem.

¹⁾ *Wij verstaan onder gebiedskwaliteit het geheel van functies en na te streven doelen voor een gebied. Deze functies hebben betrekking op wateraanvoer en -afvoer, scheepvaart, recreatie, de chemische en ecologische kwaliteit van het gebied en overig maatschappelijk gebruik.*

Relatie met eerdere besluitvorming

Het waterbodembeleidsplan en het uitvoeringsprogramma vervangt het Baggerbeleidsplan Noorderzijlvest 2003-2013.

Met het waterbodembeleidsplan en het uitvoeringsprogramma wordt een bijdrage geleverd aan de activiteiten genoemd onder: Vo-43 (Baggeren waterlopen, kanalen en vijvers) en Vo-44 (Uitvoering Baggerbeleidsplan) van het programma Voldoende Water.

Randvoorwaarden en uitgangspunten waterbodembeleid

Algemene randvoorwaarden voor het waterbodembeleidsplan zijn onze visie en ambitie, zoals verwoord in het waterbeheerplan 2010-2015. De volgende trefwoorden zijn hierbij kenmerkend: duurzaam en integraal waterbeheer; van taakgericht naar omgevingsgericht werken; transparant handelen, intern en extern; netwerken en samenwerking met andere partijen.

Het voorgestelde waterbodembeleid is een vertaling van de geldende wet- en regelgeving naar de situatie binnen ons beheergebied. Hierin zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Beoordelen waterbodems op basis van gebiedskwaliteit in plaats van op basis normen;
- Keuze voor het ‘Generiek beleid’ die aansluit bij landelijke normen voor waterbodemkwaliteit. We maken dus geen “gebiedsspecifiek” eigen beleid hiervoor;
- Handhaving van de ontvangstplicht voor waterbodems. Waar nodig gebruik maken van (tijdelijke) depots en zoeken naar nuttige toepassingen voor de bagger;
- Monitoring van de aanwas van slib in onze eigen wateren monitoren (ca. 70 km per jaar) om knelpunten te voorkomen en zodoende ook een voorbeeldrol te vervullen
- Beperking van administratieve lasten voor derden en voor de eigen organisatie.

In het waterbodembeleidsplan zijn deze uitgangspunten verder uitgewerkt voor zowel de voorbereiding en uitvoering van eigen baggerwerken als de invulling van onze taken in het kader van bevoegd gezag waterbodembeheer.

Inhoud Beleidsplan

De inhoudsopgave van het waterbodembeleidsplan is als bijlage 4 bij dit voorstel opgenomen. Onderwerpen die in het waterbodembeleidsplan zijn uitgewerkt zijn onder andere:

- Waarom is waterbodembeheer belangrijk en wat zijn we (wettelijk) verplicht om te doen, bijvoorbeeld vanuit de Waterwet en de Kaderrichtlijn water?
- Wat is de invloed van de nieuwe wet- en regelgeving op ons (waterbodem)onderzoeksprogramma?
- Wat verstaan we onder gebiedskwaliteit en wanneer gebruiken we de nieuwe Handreiking beoordeling waterbodems?
- Welke meldingen en toestemmingen zijn nodig bij ingrepen in de waterbodem, gezien vanuit de nieuwe wet- en regelgeving en wat is hierbij wettelijk wel en niet bepaald?
- Hanteren we met betrekking tot het Besluit bodemkwaliteit generiek of gebiedspecifiek beleid en waarom?
- Hoe vullen we bij baggerwerken de gedragscode uit de Flora- en Faunawet in?
- Wat zijn onze taken en bevoegdheden bij het waterbodembeheer gezien vanuit de Waterwet en het Besluit bodemkwaliteit?
- Welke regelgeving geldt er met betrekking tot de kwaliteitsborging bij waterbodembeheer (KWALIBO) en wat betekent dit voor ons dagelijkse werk?

Financiële consequenties en kostenafweging

Waterbodembeleidsplan

De veranderende wet- en regelgeving heeft tot gevolg dat er een verandering optreedt in de taken van het waterschap. De rol van Bevoegd Gezag voor regionale waterbodems is hierbij nieuw. Binnen het hoofdproces Watersysteembeheer zal dit -binnen de huidige personeelsbezetting- nader uitgewerkt worden.

Uitvoeringsprogramma

In het uitvoeringsprogramma is de werkvoorraad geactualiseerd en wordt ingegaan op de voorbereiding en uitvoering van baggerwerken van het waterschap.

Regulier Baggerwerk

In het uitvoeringsprogramma is opgenomen waar en met welke frequentie baggerwerk wordt uitgevoerd. Hiervoor is in de exploitatiebegroting budget opgenomen. Er wordt door de eigen organisatie gebaggerd vanaf 1 december tot 1 april. Ter ondersteuning wordt gebruik gemaakt van loonbedrijven.

Per jaar dient door de eigen dienst tenminste 180 kilometer aan hoofdwatgang te worden gebaggerd. Minder baggeren betekent dat er achterstand wordt opgelopen en er dus in een jaar meer baggeraanswas is dan er gebaggerd kan worden.

Het uitvoeringsprogramma voor het regulier baggeren kan zoals nu wordt ingeschat binnen de bestaande jaarlijkse budgetten worden uitgevoerd. De aanwezige personele en materiële middelen als ook de hoogte van de budgetten zullen hiervoor tenminste gehandhaafd moeten blijven. De komende jaren zal wel extra aandacht moeten worden besteed aan het baggeren in en nabij stedelijk gebied. De werkvoorraad in stedelijk gebied zal door aanvullende metingen en monitoring verder moeten worden onderzocht. Een groot gedeelte van de bagger uit stedelijk gebied zal naar depot(s) moeten worden afgevoerd.

Projectmatig Baggeren

Vanaf 2003 heeft er een inhaalslag plaatsgevonden met betrekking tot het projectmatig baggeren. De achterstand in het baggeren van de boezemkanalen is goeddeels weggewerkt. In het uitvoeringsprogramma is te zien dat er in 2011-2016 nog een aantal projectmatig te baggeren wateren moeten worden uitgevoerd en dan kan overgegaan worden tot het baggeren volgens de vastgestelde cyclus. De nog uit te voeren baggerwerken en de reeds uitgevoerde projecten staan opgenomen in hoofdstuk 2 van het uitvoeringsprogramma (bijlage 2 en 3 bij dit voorstel).

Gemiddeld dient per jaar afgerond 20 kilometer aan kanaal te worden gebaggerd. Uitgaande van een gemiddelde slibhoeveelheid en een kostprijs van euro 10 per m³ dient hiervoor jaarlijks circa euro 720.000 te worden gereserveerd. Per jaar kan dit bedrag afwijken door:

- de complexiteit van de voor dat jaar geplande werken;
De complexiteit heeft met name te maken met de toepasbaarheid van het bagger en de mogelijkheid om de bagger ter plekke op aangrenzende percelen verwerken.
- de hoeveelheid bagger binnen de kanalen.
- de noodzaak om (tijdelijke) depots te realiseren of gebruik te maken van depots (van derden).

In het jaarplan 2011 is een bedrag opgenomen van euro 692.210 voor onderhoud door derden (verwijdering en verwerking baggerspecie kanalen en vijvers).

De hier boven genoemde jaarlijkse baggerkosten zijn overigens exclusief vergoedingen oogstderving, laboratoriumkosten etc. Ook hiervoor is ieder jaar in het jaarplan budget opgenomen.

Kwaliteitsbaggeren

In de periode 2000-2009 zijn een aantal waterbodemsaneringen uitgevoerd in het kader van de Wet Bodembescherming. De Wbb is nu komen te vervallen (voor waterbodems). Wel is het zo dat wij als waterbeheerder conform de Waterwet wettelijk verplicht om eventueel bij te dragen in verontreinigingen van wateren van derden en bij historische waterbodemsverontreinigingen (voor 1987). In eerste instantie proberen wij om alle kosten bij de veroorzaker neer te leggen conform de uitgangspunten van de Waterwet. Is dit niet mogelijk dan zal het waterschap in de kosten moeten bijdragen.

Zoals eerder genoemd, is nu de gebiedskwaliteit leidend bij de keuze of al dan niet moet worden gebaggerd vanuit kwaliteitsredenen. Vooralsnog zijn binnen de 'eigen wateren' geen lokaties bekend die vanuit dit nieuwe kader om kwaliteitsredenen gebaggerd moeten worden.

Riooloverstorten

Conform de nieuwe wetgeving dient baggerspecie binnen de invloedssfeer van (risicovolle) riooloverstorten ongeacht of het slib voldoet aan de normen te worden afgevoerd. In deze gevallen kan dus geen beroep op de ontvangstplicht worden gedaan. Bij baggerwerkzaamheden moeten de kosten voor het afvoeren van bagger uit de invloedzone van riooloverstorten meegenomen worden in de kostenraming. De extra kosten dienen door waterschap en gemeente(n) te worden gedragen.

Veiligheidsaspecten

Om de wateraanvoer en waterafvoer veilig te stellen dienen de watergangen in het systeem te voldoen aan de leggerprofielen. Het waterbodembeleidsplan en het uitvoeringsplan dragen bij aan het tijdig baggeren van wateren en aan een duidelijk kader bij de voorbereiding en de uitvoering van baggerwerkzaamheden.

Inspraak / overleg met derden

Het waterbodembeleidsplan is geen wettelijk verplicht document. Het is voor het waterschap wel een belangrijk beleidsdocument omdat het aangeeft hoe wij omgaan met waterbodems. Daarom is ervoor gekozen de plannen ter inzage te leggen. Conform de inspraakverordening is het beleidsplan in maart en april ter inzage gelegd.

Er is één zienswijze binnengekomen van LTO Noord (d.d. 22 april). De zienswijze betreft de schaderegeling bij baggerwerkzaamheden. De reactienota is opgenomen als bijlage 1 bij dit voorstel.

Uitvoering / voortgang / evaluatie

Het waterbodembeleidsplan heeft een looptijd van vijf jaar, het baggeruitvoeringsprogramma een doorkijk tot en met 2020. Tijdens deze periode wordt landelijk ervaring opgedaan met de huidige wet- en regelgeving en kennis vergroot van de aanwas van baggerslib en de invloed van de waterbodem op de water- en gebiedskwaliteit.

We dienen tijdig een bestuursvoorstel in om de looptijd van het waterbodembeleidsplan te verlengen als blijkt dat de wet- en regelgeving niet wijzigt gedurende de komende vijf jaar.

Interne / externe communicatie

Intern

Er zal overleg plaatsvinden tussen de handhavers, vergunningverleners, waterkwaliteitsadviseurs, projectleiders en teamleiders alsook de coördinator vergunningen en de gebiedscoördinatoren om de uitvoeringstaken van de disciplines eenduidig op elkaar af te laten stemmen. Zowel bij de aanvang van baggerwerkzaamheden als op reguliere basis. Het gaat hier dan met name om eventuele veranderingen in werkwijze volgens wetgeving, de te handhaven criteria, de planning van onze baggerwerken en de bijbehorende waterbodempkwaliteitsgegevens.

Extern

Om het Waterbodembeleidsplan 2011-2016 te communiceren naar derden (doelgroep communicatie) passen we de website aan. Er wordt actuele informatie op de site geplaatst over waterbodembeleid, de projecten in uitvoering en de planning van het reguliere baggerwerk.

In de (eerstvolgende) bestuurlijke overleggen met gemeenten, provincies etc. wordt het beleidsplan en uitvoeringsplan onder de aandacht gebracht.

Relatie met Jaarplan

<i>Investeringsvoorstel</i>						
Programma:						
Beleidsproduct:						
Beheerproduct:						
<hr/>						
Investing Jaarplan: 2010						
Voorgestelde investering:		2010	2011	2012	2013	2014
<hr/>						
Exploitatielasten Jaarplan:						
Raming Jaarplan: 2010		Mutatie exploitatielasten t.o.v. Perspectiefnota				
T.g.v. voorgestelde investering:		2011	2012	2013	2014	2015
<hr/>						
Financiële dekking:		Stand onvoorzien				
Binnen beleidsproduct:		Voor wijziging:				0
Uit onvoorzien:		Wijziging:				0
		Na wijziging:				0

<i>Exploitatievoorstel</i>						
Programma:						
Beleidsproduct:						
Beheerproduct:						
<hr/>						
Exploitatielasten Jaarplan:						
Raming Jaarplan: 2010		Mutatie exploitatielasten t.o.v. Perspectiefnota				
T.g.v. voorgestelde investering:		2011	2012	2013	2014	2015
<hr/>						
Financiële dekking:		Stand onvoorzien				
Binnen beleidsproduct:		Voor wijziging:				0
Uit onvoorzien:		Wijziging:				0
		Na wijziging:				0

Relatie met Beheerplan

Actienummer:	
Actiepunt:	
Omschrijving:	
Stand van zaken m.b.t. voortgang:	